

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

П'ЯТА СЕКЦІЯ

**СПРАВА «ЗЯКУН ПРОТИ УКРАЇНИ»
(CASE OF ZYAKUN v. UKRAINE)**

(Заява № 34006/06)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

25 лютого 2016 року

ОСТАТОЧНЕ

25/05/2016

Це рішення набуло статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції. Його текст може підлягати редакційним виправленням.

У справі «Зякун проти України»

Європейський суд з прав людини (П'ята секція), засідаючи палатою, до складу якої увійшли:

Ангеліка Нуссбергер (*Angelika Nußberger*), Голова,

Ганна Юдківська (*Ganna Yudkivska*),

Ханлар Гаджієв (*Khanlar Hajiyev*),

Ерік Мьосе (*Erik Møse*),

Фаріс Вегабовіч (*Faris Vehabović*),

Сіофра О'Лірі (*Siofra O'Leary*),

Карло Ранзоні (*Carlo Ranzoni*), судді,

та Клаудія Вестердік (*Claudia Westerdiek*), Секретар секції,

після обговорення за зачиненими дверима 2 лютого 2016 року постановляє таке рішення, що було ухвалено у той день:

ПРОЦЕДУРА

1. Справу було розпочато за заявою (№ 34006/06), яку 5 серпня 2006 року подав до Суду проти України на підставі статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) громадянин України, пан Володимир Олександрович Зякун (далі – заявник).

2. Заявника представляв пан П. Сушко, юрист, що практикує у м. Київ. Уряд України (далі – Уряд) представляв його Уповноважений, на останніх етапах провадження – пан Б. Бабін з Міністерства юстиції.

3. Заявник стверджував, зокрема, що зазнав жорстокого поводження працівників міліції та що його зізнавальні показання, отримані під примусом, були використані для його засудження.

4. 30 березня 2011 року про заяву було повідомлено Уряд.

ФАКТИ

I. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

5. Заявник народився у 1961 році та наразі відбуває покарання у вигляді позбавлення волі.

6. У ніч з 12 на 13 червня 2003 року в Іванівському районі Одеської області було пограбовано будинок та вбито три особи. 13 червня 2003 року за цим фактом було порушено кримінальну справу.

7. Згідно з твердженнями заявника 27 червня 2003 року його було затримано у м. Суми; підстави затримання роз'яснені йому не були, протоколу затримання складено не було та обвинувачення йому

пред'явили із затримкою. Після цього його залишили під вартою. Того ж дня заявника було доправлено до Головного управління МВС України у Сумській області, де його, як стверджується, побили працівники міліції. Згідно з твердженнями заявника до нього застосували наручники, в яких його й залишали впродовж ночі.

8. 28 червня 2003 року в м. Суми заявника допитав працівник Головного управління МВС України в Одеській області щодо обставин його відрядження до Одеської області з 10 до 18 червня 2003 року. Згідно з письмовим поясненням, підписаним заявником, він заперечив будь-яку причетність до вбивства.

9. Згідно з твердженнями заявника того ж дня його було перевезено до Іванівського РВ ГУМВС України в Одеській області (далі – Іванівський райвідділ), де, як стверджувалося, працівники міліції били його та піддавали психологічному тиску з метою отримання зізнавальних показань.

10. Згідно з протоколом затримання, складеним паном І.Г., слідчим прокуратури Одеської області, заявника було затримано 30 червня 2003 року як підозрюваного у кримінальній справі. Заявник відмовився підписати протокол. Того ж дня І.Г. ознайомив заявника з його правом на захист та правом не свідчити проти себе. Згідно з постановою, винесеною паном І.Г. того ж дня, заявник висловив бажання, щоб його інтереси представляв пан П., якого було офіційно призначено його захисником. Після цього І.Г. допитав заявника у присутності його захисника, заявник зізнався у вчиненні пограбування та вбивстві трьох осіб. Згідно з твердженнями заявника, фактично його допитали 3 липня 2003 року, а протокол його допиту було датовано заднім числом, а саме 30 червня 2003 року. Заявник також стверджував, що його захисник залишив допит на знак протесту проти поганого стану здоров'я заявника, але згодом підпис захисника було додано до протоколу допиту.

11. 2 липня 2003 року в Іванівському райвідділі заявник за відсутності захисника написав явку з повинною.

12. 3 липня 2003 року черговим Іванівського райвідділу було складено ще один протокол затримання. У протоколі було зазначено, що заявника було поміщено під варту за підозрою у вчиненні вбивства. Того ж дня Іванівський районний суд Одеської області обрав заявникові запобіжний захід у вигляді взяття під варту. Його захисник був відсутній.

13. Згідно з твердженням дружини заявника 8 липня 2003 року їй зателефонував адвокат П. та повідомив, що її чоловік, затриманий у м. Суми 27 червня 2003 року, перебуває в смт Іванівка.

14. 8 липня 2003 року заявника було переведено до Одеського ізолятора тимчасового тримання (далі – ІТТ). Згідно з твердженнями заявника в ІТТ спочатку відмовилися прийняти його у зв'язку з тілесними ушкодженнями, медичний працівник установи вжила

заходів для його медичного обстеження у місцевій лікарні. У лікарні заявника оглянули хірург і нейрохірург та склали довідку, в якій зазначалося про наявність у заявника синців на плечах та стегнах, обширної гематоми на голові та обличчі, але ніщо не вказувало на наявність ушкоджень головного мозку. Згодом заявника було знову доправлено до ІТТ, але медичний працівник повернула його до лікарні на додаткове обстеження, оскільки не всі тілесні ушкодження на його тілі були зафіксовані. Проте лікарі місцевої лікарні відмовили у складанні нової довідки.

15. У невстановлену дату заявника було переведено з ІТТ до Одеського слідчого ізолятора (далі – СІЗО).

16. 9 липня 2003 року слідчий пред'явив заявнику та пану Є.Г. обвинувачення у вчиненні розбою та вбивстві трьох осіб.

17. Того ж дня за клопотанням заявника захисника П. було замінено на захисника К.

18. 5 вересня 2003 року заявник поскаржився слідчому І.Г., що з метою змусити його зізнатися у вчиненні злочину працівники міліції побили його та чинили на нього психологічний тиск.

19. У відповідь на запит слідчого І.Г. 23 жовтня 2003 року працівники ІТТ надали йому інформацію щодо тілесних ушкоджень, виявлених у заявника 8 липня 2003 року, та стосовно розбіжностей щодо повноти їх фіксації, які виникли того ж дня.

20. 19 грудня 2003 слідчий І.Г. виніс постанову про відмову в порушенні кримінальної справи у зв'язку зі згаданою скаргою на підставі відсутності складу злочину у діях працівників міліції. Відповідно до постанови слідчого встановити обставини, за яких заявник зазнав тілесних ушкоджень, було неможливо. Слідчий посилався на довідку СІЗО, згідно з якою на момент поміщення заявника до СІЗО, у нього не було виявлено тілесних ушкоджень, та на довідку ІТТ від 8 липня 2003 року, в якій зазначалося про наявність у заявника тілесних ушкоджень. Слідчий стверджував, що незважаючи на отриману від ІТТ інформацію, під час допиту в ІТТ заявник не подавав жодних скарг. Постанову було долучено до матеріалів кримінальної справи щодо заявника.

21. 30 грудня 2003 року заявник та його представник повністю ознайомилися з матеріалами кримінальної справи.

22. 16 лютого 2004 року заявник відмовився від послуг захисника К., та йому було надано час на пошук нового захисника.

23. 18 лютого 2004 року заявник подав клопотання заступнику прокурора Одеської області, заявляючи, що постанову від 19 грудня 2003 року ґрунтувалась на помилці, та звернувся з проханням неупереджено та ретельно розглянути його справу. Заявник стверджував, що йому спочатку відмовили у поміщенні в ІТТ у зв'язку з наявністю у нього тілесних ушкоджень, та погодилися прийняти

лише після того, як він написав пояснення медичному працівнику ІТТ щодо цих тілесних ушкоджень.

24. 4 травня 2004 року заявник уклав договір з паном П. Сушком, який надалі представляв його інтереси.

25. Після повернення кримінальної справи заявника на додаткове розслідування 2 жовтня 2004 року її було передано до апеляційного суду Одеської області для розгляду по суті. Згідно з твердженнями заявника йому дозволили ознайомитися лише з частиною матеріалів справи.

26. Під час судового розгляду заявник та пан Є.Г. відмовились від усіх своїх зізнавальних показань, які, за їхніми словами, від них було отримано під примусом, та заявили про свою невинуватість. Заявник подав скаргу на те, що зазнав жорстокого поводження. Під час провадження в апеляційному суді було допитано слідчого І.Г., який стверджував, що тілесні ушкодження, зафіксовані в ІТТ, могли бути отримані заявником під час його затримання.

27. 1 серпня 2005 року апеляційний суд визнав заявника та іншого підсудного Є.Г. винними у вчиненні розбою та вбивства і призначив покарання у вигляді довічного позбавлення волі з конфіскацією усього належного їм майна. Вирок суду ґрунтувався, серед іншого, на: показаннях пані В., яка бачила заявника та Є.Г. до та після вчинення вбивства; виявленні на місці вчинення злочину відбитків пальців Є.Г.; зізнавальних показаннях заявника та Є.Г., наданих у присутності їхніх захисників, та на явці з повинною від 2 липня 2003 року, написаною заявником за відсутності захисника. У своїй аргументації з приводу скарги заявника на жорстоке поводження суд також звернув увагу на постанову слідчого від 19 грудня 2003 року. Таким чином, суд встановив відсутність доказів того, що зізнавальні показання заявника було отримано під примусом, та відмовив у задоволенні скарги у зв'язку з необґрунтованістю.

28. Заявник та його захисник оскаржили вирок суду у касаційному порядку, скаржачись, зокрема, на стверджуване заявником жорстоке поводження під час його тримання під вартою в міліції, внаслідок чого він надав зізнавальні показання.

29. 11 квітня 2006 року Верховний Суд України залишив вирок щодо заявника без змін. Суд зазначив, що скаргу заявника на жорстоке поводження було ретельно розглянуто апеляційним судом та на законних підставах відхилено як необґрунтовану. Суд також зазначив, що вину заявника було доведено, зокрема, його явкою з повинною.

II. ВІДПОВІДНЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

30. Відповідне національне законодавство наведено в рішеннях у справах «Яременко проти України» (*Yaremenko v. Ukraine*), заява № 32092/02, пп. 45-47, від 12 червня 2008 року) та «Каверзін проти

України» (*Kaverzin v. Ukraine*), заява № 23893/03, п. 45, від 15 травня 2012 року).

ПРАВО

I. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ СТАТТІ 3 КОНВЕНЦІЇ

31. Заявник скаржився на те, що з метою отримання від нього зізнавальних показань, працівники міліції жорстоко з ним поводитись. Він посилався на статтю 3 Конвенції, яка передбачає таке:

«Нікого не може бути піддано катуванню або нелюдському чи такому, що принижує гідність, поводженню або покаранню.»

A. Прийнятність

32. Уряд зазначив, що 5 вересня 2003 року заявник скаржився подав скаргу до прокуратури Одеської області на жорстоке поводження працівників міліції, та, що слідчий виніс постанову про відмову в порушенні кримінальної справи за відсутністю в діянні складу злочину. Постанову про відмову в порушенні кримінальної справи було винесено 19 грудня 2003 року та додано до матеріалів справи заявника, таким чином, заявник мав дізнатися про неї того ж місяця з огляду на те, що 30 грудня 2003 року він та його захисник ознайомились з усіма матеріалами вказаної справи. Уряд також зазначив, що заявник та його представники не оскаржували постанову слідчого прокуратури від 19 грудня 2003 року до вищестоящої прокуратури або до суду. Отже, Уряд вважав, що заявник не вичерпав належних національних засобів юридичного захисту. Уряд також зазначив, що скарги заявника на жорстоке поводження, подані під час судового розгляду та вказані у касаційній скарзі до Верховного Суду України, не означали, що він вичерпав національні засоби юридичного захисту.

33. В якості альтернативи, Уряд стверджував, що якщо заявник вважав, що належні засоби юридичного захисту для оскарження постанови слідчого прокуратури від 19 грудня 2003 року відсутні, він мав, у такому випадку, подати заяву до Суду впродовж шести місяців з моменту винесення постанови або щонайпізніше – з дати, коли він повинен був дізнатися про цю постанову, тобто з 30 грудня 2003 року. Проте заявник подав свою заяву набагато пізніше – 6 серпня 2006 року.

34. Заявник не погодився. Він стверджував, що зазнав жорстокого поводження, та, що його захисники бачили ушкодження, які

утворилися в нього внаслідок цього, але жодним чином не відреагували. Він вважав твердження Уряду необґрунтованими.

35. Суд зазначає, що він раніше вже відхилив подібні заперечення Уряду щодо невичерпання національних засобів юридичного захисту у контексті тверджень про жорстоке поводження, наприклад, у справі «Каверзін проти України» (*Kaverzin v. Ukraine*) (наведена вище, пп. з 84 до 99). У згаданій справі за схожих фактичних обставин Суд дійшов висновку, що заявник вжив достатніх заходів на національному рівні для того, щоб довести свої скарги про жорстоке поводження працівників міліції до відомих національних органів влади, зазначивши, що той факт, що скарги були відхилені прокуратурою, не завадив їхньому розгляду по суті національними судами під час судового провадження у справі заявника. Суд також дійшов висновку, що за таких обставин для заявника було розумним зачекати закінчення судового провадження перед тим як подавати скарги до Суду, а отже, він дотримався вимоги шестимісячного строку, передбаченої пунктом 1 статті 35 Конвенції (там само, п. 99) Суд не вбачає підстав відходити від зазначених висновків у цій справі, а отже, вважає, що ця скарга не може бути відхилена у зв'язку з невичерпанням національних засобів юридичного захисту або пропуском шестимісячного строку.

36. Отже, Суд вважає, що ця скарга не є явно необґрунтованою у розумінні підпункту «а» пункту 3 статті 35 Конвенції. Суд також зазначає, що вона не є неприйнятною з будь-яких інших підстав. Тому вона має бути визнана прийнятною.

В. Суть

1. Доводи сторін

37. Заявник наполягав на тому, що факт жорстокого з ним поводження під час тримання під вартою в міліції підтверджувався документально та, що держава не забезпечила його фізичну недоторканість. Незважаючи на те, що захисники П. та К. бачили його тілесні ушкодження, вони не подали клопотання про медичне обстеження та відповідні офіційні скарги. У зв'язку з цим заявник згодом залучив пана Сушко в якості свого захисника.

38. Уряд не надав зауважень по суті, вважаючи цю скаргу неприйнятною.

2. Оцінка Суду

(а) Загальні принципи

39. Суд неодноразово зазначав, що стаття 3 Конвенції є втіленням однієї з основоположних цінностей демократичного суспільства. Навіть за найважчих обставин, таких як боротьба з тероризмом та

організованою злочинністю, Конвенція категорично забороняє катування та нелюдське або таке, що принижує гідність, поводження або покарання (див. рішення у справах «Сельмуні проти Франції» (*Selmouni v. France*) [ВП], заява № 25803/94, п. 95, ECHR 1999-V, та «Ассенов та інші проти Болгарії» (*Assenov and Others v. Bulgaria*), від 28 жовтня 1998 року, п. 93, *Reports of Judgments and Decisions* 1998-VIII).

40. При оцінюванні доказів Суд, як правило, застосовує критерій доведеності «поза розумним сумнівом» (див. рішення у справі «Ірландія проти Сполученого Королівства» (*Ireland v. the United Kingdom*) від 18 січня 1978 року, п. 161, серія А, № 25). Проте така доведеність може впливати із сукупності ознак чи схожих неспростовних презумпцій, достатньо вагомих, чітких і узгоджених між собою (див. рішення у справі «Салман проти Туреччини» (*Salman v. Turkey*) [ВП], заява № 21986/93, п. 100, ECHR 2000-VII).

41. Крім того, згідно з усталеною практикою Суду, коли особа висуває небезпідставну скаргу на жорстоке з нею поводження працівників міліції або інших представників держави, яке було таким, що порушує статтю 3 Конвенції, це положення, взяте у поєднанні із загальним обов'язком держави за статтею 1 Конвенції «гарантувати кожному, хто перебуває під [її] юрисдикцією, права і свободи, визначені в... Конвенції» за своєю суттю вимагають проведення ефективного офіційного розслідування. Таке розслідування має бути здатним призвести до встановлення і покарання винних осіб (див. рішення у справі «Лабіта проти Італії» (*Labita v. Italy*) [ВП], заява № 26772/95, п. 131, ECHR 2000-IV).

42. Будь-яке розслідування серйозних тверджень про жорстоке поводження має бути як оперативним, так і ретельним. Це означає, що органи влади завжди повинні добросовісно намагатись з'ясувати, що трапилось, та не покладатися на поспішні або необґрунтовані висновки для закриття кримінальної справи або використовувати такі висновки як підставу для своїх рішень. Вони мають вживати усіх розумних та доступних їм заходів для забезпечення збирання доказів, що стосуються події, включаючи, зокрема, показання очевидців та висновки судових експертів. Будь-який недолік розслідування, що стає на заваді встановленню причин тілесних ушкоджень або винних осіб, ставить під загрозу дотримання цього стандарту (див., наприклад, рішення у справі «Ель-Масрі проти Колишньої Югославської Республіки Македонії» (*El-Masri v. the former Yugoslav Republic of Macedonia*) [ВП], заява № 39630/09, п. 183, ECHR 2012).

(б) Застосування наведених вище принципів у цій справі

43. Суд з самого початку зазначає, що безсумнівним є той факт, що заявник отримав низку тілесних ушкоджень, включаючи синці на плечах, стегнах, голові та обличчі. Ці зафіксовані тілесні ушкодження

були достатньо серйозними, щоб підпадати під дію статті 3 Конвенції. Заявник поскаржився до слідчого, в провадженні якого знаходилася його справа, на жорстоке з ним поводження. За таких обставин національні органи влади були зобов'язані провести ефективне розслідування тверджень заявника.

44. Проте розслідування скарги заявника, було проведено І.Г., тим самим слідчим, у провадженні якого перебувала кримінальна справа заявника. Фактично, саме І.Г. помістив заявника під варту та відібрав у нього показання, які, як стверджував заявник, були отримані у нього в результаті жорстокого поводження (див. для порівняння рішення у справі «Бойченко проти Молдови» (*Boicenco v. Moldova*), заява № 41088/05, п. 124, від 11 липня 2006 року).

45. Крім того, видається, що І.Г. обмежив своє розслідування скарги заявника лише надсиланням запитів до ІТТ та СІЗО. Навіть незважаючи на те, що відомості, надані ІТТ, свідчили про те, що заявник на час прибуття до ІТТ мав досить значні ушкодження, в них також містилися відомості про те, що не усі з цих ушкоджень було зафіксовано (див. пункт 19), І.Г., як видається, не вжив жодних зусиль для встановлення походження цих ушкоджень. Надані ІТТ відомості свідчили про те, що медичний працівник ІТТ доклала значних зусиль для того, щоб зафіксувати кількість та походження тілесних ушкоджень, двічі направляючи заявника до закладу охорони здоров'я МОЗ. Більше того, заявник наполягав на тому, що він надав медичному працівнику, який проводив обстеження, письмове пояснення щодо походження своїх тілесних ушкоджень. Проте, видається, що ані заявник з медичним працівником ІТТ, ані лікарі закладу охорони здоров'я МОЗ не поставили жодних питань щодо обставин отримання цих ушкоджень.

46. Незважаючи на зроблений у постанові від 19 грудня 2003 року висновок про неможливість встановити обставини, за яких заявник зазнав тілесних ушкоджень, у ході подальшого судового розгляду справи І.Г. висловив припущення, що тілесні ушкодження могли бути завдані під час його затримання. Залишається нез'ясованим, на яких матеріалах І.Г. ґрунтував своє припущення, та чому він не скористався нагодою більш ретельно розглянути цю можливість, особливо з огляду на те, що як посадова особа, яка за протоколювала затримання заявника, він перебував в унікальному становищі для того, щоб зафіксувати будь-які ушкодження, завдані під час затримання.

47. З огляду на ці обставини Суд доходить висновку, що національні органи влади не виконали свого обов'язку провести ефективне розслідування скарги заявника на жорстоке поводження.

48. Щодо суті тверджень заявника незаперечним є те, що 8 липня 2003 року у заявника було зафіксовано наявність низки тілесних ушкоджень. До зазначеної дати він тримався під вартою в органах влади безперервно впродовж значного проміжку часу. Протокол його

затримання було складено 30 червня 2003 року. Проте органи влади не пояснили, чому заявник, який заперечував будь-яку причетність до злочину 28 червня 2003 року у м. Суми (див. пункт 8), добровільно поїхав до смт Іванівка, розташованого на відстані більше ніж 700 км, лише для того, щоб через два дні бути тут затриманим (див. для порівняння рішення у справі «Джулай проти України» (*Dzhulay v. Ukraine*), заява № 24439/06, п. 58, від 3 квітня 2014 року). За відсутності будь-якої альтернативної послідовної версії подій Суд вважає встановленим, що заявник фактично тримався під вартою у міліції принаймні з 28 до 30 червня 2003 року, коли було складено протокол його затримання, та він зізнався у вчиненні злочину.

49. Суд зауважує, що у матеріалах справи ніщо не свідчить, що до контакту з міліцією заявник мав які-небудь тілесні ушкодження. Суд також зазначає, що одразу після його затримання не було проведено жодного медичного огляду.

50. За таких обставин Суд вважає встановленим факт, що заявник зазнав тілесних ушкоджень, перебуваючи під контролем органів влади.

51. Суд нагадує, що саме держава повинна надати правдоподібне пояснення тілесних ушкоджень, отриманих особою, яка знаходиться під її контролем. Походження тілесних ушкоджень заявника органами влади встановлено не було. Суд зазначає, що у своїй постанові від 19 грудня 2003 року слідчий визнав неможливість встановити обставини, за яких заявник зазнав тілесних ушкоджень (див. пункт 20).

52. Проте зізнання заявника у вчиненні злочину під час документально незафіксованого тримання під вартою щонайменше дві доби у поєднанні з медичними доказами існування нез'ясованих тілесних ушкоджень, створює враження, що заявник міг надавати зізнавальні свідчення недобровільно (див. для порівняння рішення у справі «Белоусов проти України» (*Belousov v. Ukraine*), заява № 4494/07, п. 63, від 7 листопада 2013 року).

53. За обставин справи присутність захисника під час фактичного надання заявником зізнавальних показань 30 червня 2003 року сама по собі не виключає можливості, що заявника було піддано жорстокому поводженню до зустрічі із захисником, та він був наляканий міліцією з огляду на те, що залишався під її контролем (див. для порівняння справу «Ушаков та Ушакова проти України» (*Ushakov and Ushakova v. Ukraine*), заява № 10705/12, п. 107, від 18 червня 2015 року). Це особливо важливо, враховуючи, що контакт П. із заявником та ступінь його залучення до справи заявника, як видається, були дуже обмеженими. Наприклад, захисник був відсутній, коли заявник писав свою явку з повинною 2 липня 2003 року, а також на судовому засіданні 3 липня 2003 року.

54. Враховуючи це, Суд вважає достатньо встановленим факт, що заявник зазнав тілесних ушкоджень внаслідок жорстокого поводження,

за яке Уряд має нести відповідальність відповідно до Конвенції, та яке слід кваліфікувати як нелюдське та таке, що принижує гідність.

55. Проте ані опис жорстокого поводження, наданий заявником, який сформульовано у достатньо загальних виразах, ані будь-який інший документ з матеріалів справи не дають Судові змогу встановити згідно зі стандартом «поза розумним сумнівом», що поводження, якого зазнав заявник, досягло рівня «катування».

56. Відповідно у цій справі було порушення статті 3 Конвенції.

II. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ СТАТТІ 6 КОНВЕНЦІЇ

57. Заявник скаржився за пунктом 1 статті 6 Конвенції на те, що кримінальне провадження у його справі було несправедливим, та, що його засудження ґрунтувалось на зізнавальних показаннях, отриманих під примусом. У відповідних частинах зазначеного положення зазначається таке:

«Кожен має право на справедливий... розгляд його справи... судом, ... який... встановить обґрунтованість будь-якого висунутого проти нього кримінального обвинувачення. ...»

A. Прийнятність

58. Суд зазначає, що ця скарга не є явно необґрунтованою у розумінні підпункту «а» пункту 3 статті 35 Конвенції. Суд також зазначає, що вона не є непринятною з будь-яких інших підстав. Тому вона має бути визнана прийнятною.

B. Суть

1. Доводи сторін

59. Заявник наполягав на тому, що провадження було несправедливим.

60. Уряд зазначив, що у день його затримання заявникові було надано захисника за власним вибором та допитували його у присутності зазначеного захисника. Перед допитом його було ознайомлено з його правами, зокрема, з правом не свідчити проти себе. Заявник зізнався у вчиненні розбою та вбивства. Уряд також зазначив, що 2 липня 2003 року заявник написав явку з повинною, в якій зізнавався у вчиненні зазначених злочинів та хоча немає свідчень того, що цю явку з повинною було написано у присутності захисника, на той час заявник вже користувався правовою допомогою захисника, а його письмова явка з повинною від 2 липня за своїм змістом була ідентичною до усних зізнавальних показань, наданих 30 червня 2003 у присутності захисника. Отже, на думку Уряду, заявник зізнався у

вчиненні злочинів у той час, коли його інтереси вже представляв захисник, що виключало будь-яку можливість стверджуваного фізичного та психологічного тиску. Його пізніші твердження про невинуватість та відмова від попередньо наданих зізнавальних показань мають вважатися просто зміною стратегії захисту.

61. Уряд також зазначив, що зізнавальні показання заявника не були вирішальними для його засудження, оскільки його вину було доведено показаннями свідків та висновками судово-медичних експертиз. Уряд наполягав на тому, що твердження заявника про жорстоке поводження та тиск, що чинився на нього працівниками міліції, були розглянуті національними органами влади та визнані необґрунтованими.

2. Оцінка Суду

62. Суд нагадує, що допустимість в якості доказів показань, отриманих в результаті катування або інших видів жорстокого поводження у порушення статті 3 Конвенції, з метою встановлення відповідних фактів у кримінальному провадженні призводить до його несправедливості в цілому. Цей висновок застосовується незалежно від доказової цінності відповідних тверджень і від того, чи мало їх використання вирішальним для засудження підсудного судом (див. рішення у справі «Гефген проти Німеччини» (*Gäfgen v. Germany*) [ВП], заява № 22978/05, п. 166, ECHR 2010 з подальшими посиланнями).

63. У цій справі заявник надав зізнавальні показання під час тримання його під вартою, офіційно датовані 30 червня та 2 липня 2003 року. Під час розгляду справи по суті суд посилався на ці зізнавальні показання, а також і на низку інших доказів, що доводили вину заявника. З огляду на зазначені вище висновки щодо жорстокого поводження із заявником Суд вважає, що той факт, що національні суди у цій справі не вилучили з доказової бази зізнавальні показання заявника від 30 червня та 2 липня 2003 року, зробило провадження в цілому несправедливим.

64. З огляду на наведені вище міркування Суд доходить висновку, що було порушення пункту 1 статті 6 Конвенції.

III. ІНШІ СТВЕРДЖУВАНІ ПОРУШЕННЯ КОНВЕНЦІЇ

65. Заявник також скаржився за підпунктом «с» пункту 1, пунктами 2 та 3 статті 5 Конвенції на те, що його було незаконно затримано, що не було складено протоколу його затримання, що мала місце затримка з пред'явленням йому обвинувачення, та, що його тримання під вартою під час досудового розслідування справи було надмірно тривалим. За пунктом 1 та підпунктами «b» та «d» пункту 3 статті 6 і за статтею 13 Конвенції він також скаржився на тривалість провадження та стверджував, що слідчий не дозволив йому ознайомитися з усіма

матеріалами справи, що суди були упереджені та що вони відмовилися прийняти в якості доказів показання відповідних свідків захисту. Заявник також скаржився за статтею 2 Протоколу № 7, що його справу було розглянуто судами лише двох інстанцій, що розгляд справи Верховним Судом України був коротким, та, що ані йому, ані його захиснику не було надано право робити усні заяви. Насамкінець, він скаржився на порушення статті 1, підпункту «а» пункту 1 статті 5, підпункту «а» пункту 3 статті 6, статей 8 та 17 Конвенції, не надавши жодних додаткових деталей.

66. Уважно розглянувши твердження заявника з урахуванням усіх наявних у нього матеріалів та належності оскаржуваних питань до сфери його компетенції, Суд вважає, що вони не виявляють жодних ознак порушень прав і свобод, гарантованих Конвенцією. Отже, ця частина заяви є явно необґрунтованою та має бути відхилена відповідно до підпункту «а» пункту 3 і пункту 4 статті 35 Конвенції.

IV. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

67. Статтею 41 Конвенції передбачено:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливу сатисфакцію.»

A. Шкода

68. Заявник вимагав 30 000 євро відшкодування моральної шкоди.

69. Уряд вважав цю вимогу необґрунтованою та надмірною.

70. Суд, постановляючи рішення на засадах справедливості, присуджує заявнику 12 000 євро відшкодування моральної шкоди.

B. Судові та інші витрати

71. Заявник також вимагав 4 328 гривень (близько 400 євро) компенсації вартості послуг захисника К. під час провадження на національному рівні.

72. Уряд зауважив, що заявник не підтвердив свою вимогу документально.

73. Відповідно до практики Суду заявник має право на компенсацію судових та інших витрат, лише якщо буде доведено, що такі витрати були фактичними і неминучими, а їхній розмір – обґрунтованим. У цій справі, зважаючи на наявні документи та зазначені критерії, Суд відхиляє вимогу щодо компенсації судових та інших витрат.

С. Пеня

74. Суд вважає за належне призначити пеню на підставі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, до якої має бути додано три відсоткові пункти.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* прийнятними скаргу за статтею 3 Конвенції та скаргу за пунктом 1 статті 6 Конвенції на те, що зізнавальні показання заявника, отримані в результаті жорстокого поводження, не були вилучені з доказової бази у його справі, а решту скарг у заяві – неприйнятними;
2. *Постановляє*, що було порушення статті 3 Конвенції;
3. *Постановляє*, що було порушення пункту 1 статті 6 Конвенції;
4. *Постановляє*, що
  - (а) упродовж трьох місяців з дати, коли це рішення набуде статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач повинна сплатити заявникові 12 000 (дванадцять тисяч) євро відшкодування моральної шкоди, та додатково суму будь-яких податків, що можуть нараховуватись; ця сума має бути конвертована в національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;
  - (б) із закінченням зазначеного тримісячного строку до остаточного розрахунку на вищезазначені суми нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в період несплати, до якої має бути додано три відсоткові пункти;
5. *Відхиляє* решту вимог заявника щодо справедливої сатисфакції.

Учинено англійською мовою та повідомлено письмово 25 лютого 2016 року відповідно до пунктів 2 та 3 Правила 77 Регламенту Суду.

Клаудія Вестердік
(*Claudia Westerdiek*)
Секретар

Ангеліка Нуссбергер
(*Angelika Nußberger*)
Голова